

njene, prebivalstvu že dolgo ne več tuje namene!

Ravno sedaj, ko se kupujejo te kovine od prebivalstva, navdaja marsikoga želja, pokloniti svoj prebitek domovini kot prostovoljni dar, oni nas vse z enako ljubeznijo obdajajoči domovini, iz katere izvira vse naše imetje, naša obilica.

Se rabimo streljivo, še rabimo napadalno in odbijalno orožje, še rabimo pa tudi sredstev, da zamoremo bogato in hvaležno preskrbeti naše invalide.

Kdor noče prodati, naj daruje!

Se obstajajo v vseh krajih monarhije za prvotno zbiranje vpostavljeni krajevni odbori, ki bodo sprejemali vsa došla darila in jih oddajali njih namenu.

Osrednje vodstvo patriotične vojne nabiralnice kovin.

DELO SLOVENSKEGA UCITELJSTVA ZA »RDEČI KRIŽ«.

Popravek: V zadnji številki našega lista izkazana končna vsota se mora pravilno glasiiti: 32.744 K 73 vin.

Učiteljci Tonica Kračmanova in Zineta Fabjanova v St. Lenartu pri Laškem argu po 2 K = 4 k; ljudske šole v okraju kočevje zbirko 143 K 13 vin.; ljudska šola v Dragatušu 10 K; ljudska šola v Polhovem gradu (za oslepele vojake) 19 K 62 vin.; učenci ljudske šole pri Sv. Vidu 18 K; gospa Tekla Jašovčeva, vdova po učitelju Jašovcu, namesto venca na grob 10 K; Marica Petričeva, učiteljica v Golcu, 2 K; učitelj Konrad Barle nabral v Metliki (za oslepele vojake) 70 K; deželni šolski nadzornik Fran Matejčič v Trstu 10 K; učenke trgovskega tečaja in VI. razreda liceja v Ljubljani 27 K 12 vin.; skupaj 323 K 87 vin.

V zadnji štev. izkazanih 32.744 K 73 vin. danes izkazanih 323 K 87 vin.

Doslej nabranih 33.068 K 60 vin.

Prosimo nadaljnih obvestil, oziroma izpopolnil dosedanjih izkazov!

Reorganizacija našega duha in naših šol.

Zagrebski »Pokret« piše pod gorenjim naslovom »o naši rani, a važnem narodnem vprašanju«. — O čemer govori zagrebski list, kar nasvetuje in graja, vse to velja tudi ali vsaj deloma za slovenske naše razmere, zato posnemamo ta članek po »Pokretu«.

I.

Često dela staršem velike skrbi vprašanje, kam s svojimi otroki, ko jim dovrše ljudske šole in kažejo, da niso za nadaljnje študije.

To vprašanje skoro redno rešujejo tako, da vsakdo, naj more ali ne more, gleda, kako bi otroka vendar potisnil skozi šole ter — naj so tega ali onega spoila — da jih na katerikoli način namesti v razne službe uradnika ali drugačnega uslužbenca v državni, deželni, občinski ali privatni službi.

Med uradništvo ne pošilja svojih otrok samo uradništvo, ampak jih pošilja tudi trgovci, obrtniki in poljedelci. Vsi ti silijo tja kakor na med. Našemu narodu je poseben ideal, da postavi svoje otroke na taka mesta, kjer bodo imeli »prst v cesarski kasi« in mnogi mislijo, da so s tem otroka najbolj osrečili.

Ako zrelo presojamo kvalitativno vrednost duševnega, z znatnim stroškom in predštudijami združenega dela in šablonsko lestvico uradniškega napredovanja, se moramo uveriti, da je za izvrstnega in nadarjenega uradnika uradniška kariera ena najnehvaležnejših. Malo je takih srečnejšev, ki se v deželni ali državni službi z doseženo vsoto akademiške naobrazbe po nekotikih desetletjih naporne službe šele pod starost dokopljejo do sedmega plačilnega razreda, o katerem si moremo šele privoščiti urejeno in omejeno življenje brez vsakega razmetavanja. Uradniki v nižjih plačilnih razredih in oni izven plačilnih razredov pa le životarijo in trpe pomanjkanje, ne da bi svojih težav z ozirom na svojo avtoriteto in svojo inteligenco obešali na veliki zvon. Uglobimo se malo v življenje in pogledimo, koliko uradnikov je obogatelo od svojih uradniških dohodkov kraj vsega tega, da jih je v velikem številu, ki marljivo delajo kakor mravlje? ... Kolikor jih je, bi jih mogli naštetii na prste.

Produktivni poklici preskrbljajo in hranijo poedinca veliko bolj, samo da je vsakdo vesten, marljiv in točen v svoji stroki, ako svoje podjetje izvršuje in izpopolnjuje primerno sočasni dobi in promet-

nim in drugim razmeram ter da poleg tega svoj zaslužek racionalno porablja. V teh poklicih je izvrstnejšemu in agilnejšemu človeku omogočen obilnej gospodarski zaslužek, dosega blaginje, celo tudi bogastvo, kar je v uradniški karieri skoro redno izključeno tudi ob največji marljivosti. Velika razlika je, ali delaš za druge ali zase! In ta razlika neoporečno obstoja med človekom javnega poklica in privatnim profesionistom.

II.

Spričo vse te razlike zanemarjamo mi produktivne poklice, jih omalovažujemo in zapuščamo brez razloga in neopravičeno, a na veliko svojo škodo. Naša trgovina je v najpretežnejem delu v tujih rokah, o lastni industriji skoro govoriti ne moremo, in le nekaj malega obrti v jakó omejeni in nerazviti obliki moremo imenovati svojo. Vse to so poklici, v katerih mi ob svojem današnjem neveljavnem umevanju, pa tudi ne ob vsem najživejšem patriotičnem platonskem čuvstvovanju ne moremo izpolniti tolikih mest, zaradi česar se vrivajo tujinci in pridobivajo tu imetje, napredujejo in bogatijo, a mi lovimo samo šole in neproduktivne uradniške poklice. S tem lovenjem smo prišli že tako daleč, da smo ustvarili toliko šolskega naraščaja in nedošolanega proletariata, da absolutno ne moremo vsega zaposliti v javnih službah in mu ustvariti brez-pogojno potrebne eksistence, a struktura naših srednjih, višjih ljudskih (meščanskih) in tem podobnih šol še vedno povečuje že doseženo hiperprodukcijo inteligentnega, polinteligentnega in deloma izšolanega naraščaja. (To nikakor popolnoma ne odgovarja našim slovenskim razmeram).

Usiljuje se vprašanje, kako daleč pojdemo v tem ustvarjanju, ali se ne bo zanemarjanje toli važnih pridobitnih poklicev ob prekomerni produkciji takega proletariata še kruto maščevalo, in ali ni to nevarnost za našo narodno individualnost, ki je — in še kako! — odvisna od veličine naše gospodarske moči, ki jo pa zopet ne reprezentirajo uradniške kategorije, ampak produktivni in pridobitni stanovi. Odgovor na to vprašanje je jasen, in ni dvoma na tem, da treba rešenju tega vprašanja posvetiti večjo pažnjo in resnejšo skrb.

Pri tem ne smemo puščati iz misli onega, česar ne moremo nikdar dovolj naglašati, namreč tega, da je narodna gospodarska moč glavni stebel, oporišče in podlaga vsakemu kulturnemu napredku, ki ima biti odraz te moči same in ki je na koncu konca v svojem končnem uspehu odvisen od te sile. Pred kulturnim dovršenjem se moramo gospodarski ojačiti. Če pa dovršujemo kulturo in če primerno višini že znatno povzdignjenega kulturnega umevanja ustvarjamo dragocene vidne kulturne institucije brez vsakega ozira na domače socialne razmere in na lastno gospodarsko moč, tedaj se izpostavljam veliki nevarnosti, ki bi mogla postati usodepolna za nas. Ravno zato je neobhodno potrebno, da praktičnim in pridobitvenim poklicem posvečamo več skrbi ter da doženemo neko ravnotežje med kulturnim in gospodarskim napredovanjem. V ta namen treba inteligentnejši in nadarjenější naraščaj navajati v take poklice.

Da laglje dosežemo ta smoter, je skrajni čas, da rektificiramo neko svoje splošno krivo umevanje. V naši socialni družbi ne priznavamo namreč pridobitvenim stanovom prave vrednosti. Ne uvažujemo reprezentantov teh poklicev primerno važnosti njihovega poklica, in to je, kar odvrča mnoge starše in njihov inteligentnejši naraščaj, da se ne oprijemajo teh poklicev ter smatrajo za nesrečo, nekaj refulgij, ako morajo računati s temi poklici. (Vzrok temu je pomanjkanje socialne zavesti).

III.

Za uspešno konkurenco domačega elementa v pridobitvenih poklicih z rutiniranim, izvežbanim in okretnim tujim elementom je potrebna tudi odgovarjajoča strokovna izvežba, ki bi se dala dovršenejša doseči v specialnih strokovnih zavodih in šolah, nego s katerikoli drugim načinom.

Dober del že obstoječih šol bi se moral primerno reorganizirati in izpremeniti v strokovne praktične zavode, ki bi usposobljali inteligentnejši naraščaj za pridobitvene in produktivne poklice, kakršnega naraščaja nujno potrebujemo. (Mi Slovenci šele potrebujemo takih šol, ker jih doslej še nič nimamo).

Reorganizacija bi se morala izvesti, oziroma nove šole urediti tako, da bo vsaka praktična šola in v pravem smislu besede strokovna pripravljavnica, kjer se bo gojenec popolnoma usposobljal za vršenje gotovega poklica ter da bo prihajal iz zavoda že kot gotova in za takojšnje pridobivanje sposobna enota! Dokler ne bo ta-

zavod, ako nosi ime, primerno gotovi smeri — gospodarski, obrtni, trgovski, trko, ne koristi reorganizacija. Ni praktičen govsko-industrialni — ako pa ta zavod ne more ustvariti gotove in uporabne strokovno usposobljene in praktično delavne enote. Ali moremo govoriti o praktičnosti kake višje deklishe šole trgovsko-industrialne smeri, če pa mora absolventinja dovršiti še kak drug tečaj, ako hoče stopiti v prakso, ki označa smer dotični višji šoli?

Z reorganizacijo šol v praktične strokovne zavode in z ustvarjanjem novih strokovnih pripravljavnic bi mogli s časom osvojiti, povzdigniti in izpopolniti mnoga domača, lastna, koristonosna pridobitvena podjetja. Da to ni nemožno, dokazuje hrvatsko domače bankarstvo, ki se je po razslugi trgovskih šol in akademij tako lepo razvilo v domačih rokah.

Ob snovanju in urejanju omenjenih strokovnih pripravljavnic bi morali vedno paziti na potrebe tistega kraja, v katerem jih snujejo, in na sposobnosti tamošnjega prebivalstva. Ne bi smeli pozabljati tudi na sodobni napredek, zlasti na sodobno tehniko s posebnim ozirom na eksploatacijo parne in električne moči. Posebne važnosti je uporaba električne sile v tehnične namene, a mi imamo v domovini še nedotaknjenih virov električne sile v raznih vodopadih, ki reprezentirajo milijone vrednosti. V mnogih krajih so izdelki domače obrti tako dovršeni, da bomo mogli iz te obrti črpati velike dobičke, a prepuščamo njihovo eksploatacijo tujincu, ki dobiva milijone na svetovnih tržiščih. Naši praktični strokovni zavodi bi morali obratiti svojo pažnjo tem okoliščinam in takim narodnim specialitetam. (V vseh teh vprašanjih pa bi morala odločati pamet in splošna korist — korist mase — ne pa zadržljiva trmoglavost od strankarske politike okuženega in zaslepelega poedinca).

Težave družbe sv. Cirila in Metoda.

Vojna je naložila naši šolski družbi izredne žrtve. Cela vrsta učiteljstva je pod orožjem. Šola v Krminu so zavzeli kleti sovragi, ter o njeni usodi ni ničesar znanega. Otroški vrtec v Pevmi so popolnoma razbili. Tudi nova šola v Gorici je ogrožena zaradi laških bomb in granat. Učiteljstvo teh zavodov, kar ga ni v vojni, je prideljeno drugim šolam. Stroški so torej še večji kot v rednih razmerah. Družba je odprla vse ostale svoje šole, v Trstu je morala celo dve šole razširiti v osemrazrednici, tako dobe vse tri ondotne šole polagoma značaj meščanskih šol. Dohodkov ni skoro nič. Kaj bo, ako se porabijo zadnji družbeni fondii? Skrčiti ali celo opuščati šole bi bilo ravno v sedanjih časih dvakrat nevarno. Napeti moremo zadnje moči, da se vzdržimo nad krizo. Težavno je beračenje v tako hudih časih, a druge pomoči ni. Naj bi priskočili v tej stiski družbi na pomoč bolje situirani rodoljubi, denarni zavodi, občine, društva, korporacije itd. z izrednimi prispevki.

Književnost.

»Popotnik« prijavlja v 5. letošnji številki to vsebino: 1. Dr. K. Ozvald: E. Meumann, začetek »Eksperimentalne pedagogike«. 2. Iz šolskega dela: Pavel Flerè: Analiza šolskih spisovnic, 3. Frančev: Nekaj listov iz praktične filozofije, kakor jo je pisal T. Carlyle. 4. Dr. Ivan Lah: Pater Hipolit in njegov »Orbis pictus«. 5. Slovstvo: Ocene. 6. Razgled: Šolstvo. 7. Razgled: To in ono.

Letno poročilo I. mestne šestrazredne deške ljudske šole v Ljubljani o vojnem šolskem letu 1914—1915. — V spomin na svetovno vojno sestavil in na svetlo dal vodja Jakob Dimnik. — Z dvanajstimi slikami. — V Ljubljani meseca avgusta 1915. — Založila I. mestna deška ljudska šola. — Natisnila Učiteljska tiskarna. — Str. 75. — Tako je naslov brošure, bogati in velezanimivi po vsebini in lepi po obliki, ki je v njej tovarš Jakob Dimnik z veliko vestnostjo in izredno spretnostjo zbral vse, kar ima zvezo z vojno in šolo, oziroma kar kaže, kako je tudi šola služila v letu vojne koristim države, podpori nje oborožene sile, blaginji in utehi šolske mladine in domače hiše. Zasluzno delo je torej stalne vrednosti, saj so dogodki, ohranjeni v njem, pisani s trdo roko zgodovine. Bodočemu zgodovinarju, ki bo črtal lice današnjih dni, bo Dimnikova knjiga bogat vir v vsebini, ki ima te-le razpredelke: I. Za zapuščene otroke in sirote. — II. Nastop vladanja avstrijskih vladarjev. — III. Rodopis vladajoče hiše avstrijske. — IV. Rodovnik vladajoče hiše

avstrijske. — V. Prestolonaslednik nadvojvoda Karel Franc Jožef. — VI. Svetovna vojna in šola. VII. Zgodovinski in statistični podatki o I. mestni deški ljudski šoli. — VIII. Šolski dnevnik leta 1914/15. — IX. Imenik učencev leta 1914/15. X. Učiteljski zbor leta 1914/15. — XI. Šolska uprava. — XII. Ljudsko zastopstvo. — Izkaznica (krušna karta). — Patriotska knjižnica za mladino (na platnicah). — Slike so pa te-le: 1. Nj. Veličanstvo cesar Franc Jožef I. z nadvojvodo Francem Jožefom Otonom, sinom nadvojvode prestolonaslednika. — 2. Brambni ščit v železju. — 3. Naš cesar ob rojstni 70letnici leta 1900. — 4. Nadvojvodinja Cita, soproga sedanega prestolonaslednika. — 5. Nadvojvoda Karel Franc Jožef, sedanji prestolonaslednik. — 6. Toskansko v Italiji. (Zemljevidni obrisek). — 7. † Vojvodinja Zofija Hohenberška, soproga † prestolonaslednika. — 8. Nadvojvoda Franc Ferdinand, † prestolonaslednik. — 9. † Prestolonaslednik Franc Ferdinand s svojo rodovino. — 10. Nj. Veličanstvo cesar Franc Jožef I. ob rojstni 85letnici leta 1915. — 11. Dr. Ivan Tavčar, župan ljubljanski. — 12. C. kr. dvorni svetnik Franc Levčec. — Ta patriotični in instruktivni spis je vreden pozornosti in čitanja, kar dokazuje že navedena vsebina. Kdor ga želi imeti, naj se oglasi zanj na vodstvu I. mestne šestrazredne deške ljudske šole v Ljubljani, Komenskega ulica.

»Zvonček« objavlja v 11. letošnji številki to vsebino: 1. Jos. Vandot: Rožle. Pesem. 2. E. Gangl: Naši grobovi na bojnem polju. 3. Davorinov: Za očeta grob... Povest. 4. Fr. Rojec: Pesniškemu proroku. (S. Gregorčiču). 5. General Svetozar Borojevič pl. Bojna. Slika. 6. Ivo Trošt: Pav in puran. Basen. 7. Ivo Trošt: Bukev in smreka. Basen. 8. Davorinov: Jesenska pesem. 9. F. E.: Andrej baron Čehovin. (Ob šestdesetletnici njegove smrti). S slika. 10. Cvetinmirski: Razbojniki. (Venec resničnih zgodb). 11. Janko Leban: Luni. Pesem. 12. Ladislav Ogorek: Janko Leban. (Ob 60letnici njegovega rojstva). S slika. 13. Janko Leban: Mladini. Pesem. (Iz »Iskric«). 14. Pouk in zabava. Besedna uganka. — Rešitev zastavice v podobah v deseti številki. — Tam za goro topovi grmè, tu iz vasi bežijo ljudje. — Rešilci. — Kotiček g. Doropoljskega.

Srednješolske vesti.

Profesor Anton Rabuza. Kadet v rezervi M. Šrol piše enemu svojih celjskih znancev iz jugo-zapadnega bojišča med drugim: »Naznanjam Ti tudi, da je padel rez. kadet profesor Anton Rabuza. Zadel ga je granata, ki je tudi njegovemu slugi odtrgala roko«. — Profesor Rabuza je poučeval na samostojnih nemško-slovenskih razredih v Celju. Kot dobrega učitelja so ga vsi cenili. — Bodi mu blag spomin!

Češka gimnazija na Dunaju. Dunajska občina je dala zapreti češko zasebno gimnazijo na Dunaju, ki je bila ustanovljena pred dvema letoma.

Profesor Ivan Koštial, znani slovenski jezikoslovec, ki je služboval na slovenskem moškem učiteljsku v Gorici, pa je bil vpoklican k vojakom, se nahaja v Novem mestu.

Pouk na nižjih razredih ljubljanske c. kr. realke se je pričel.

Gimnazija v Kranju. Cesarja Franca Jožefa gimnazija v Kranju šteje v šolskem letu 1915/16 272 rednih učencev in 23 privatistinj.

Kulturna obletnica. Dne 2. novembra je poteklo 333 let, odkar je bila ustanovljena na Hrvatskem prva gimnazija. Nahajala se je v samostanu pavlinskega reda v Lepoglavi.

Obsojen profesor. Zagrebško sodišče je obsodilo 50 let starega profesorja na višji gimnaziji v Sremskih Karlovcih, Milana Nedeljkoviča, ki je sedaj interniran v Samoboru, na deset mesecev težke ječe zaradi zločina motenja javnega miru.

Iz bosanskih srednjih šol je bilo v lanskem šolskem letu izključenih 245 dijakov, in to iz sarajevskih zavodov 96, v Banjaluki 26, v Tuzli 43, v Mostaru 28, v Bihacu 44, v Travniku 17, v Trebinju 13 in v ostalih krajih 12.

Primorske srednje šole. Goriški deželni odbor razglasa: Na vprašanje goriškega deželnega odbora je c. kr. namestništvo tržaško odgovorilo, da se goriške srednje šole za sedaj ne otvorijo niti v kakem drugem kraju. Ker so se tržaške srednje šole že otvorile in se njih učni načrt malo ali nič ne razlikuje od onega goriških srednjih šol, morejo dosedanjji učenci goriških srednjih šol nadaljevati svoje študije na tržaških zavodih. Slovenski učenci se morejo vpisati tudi na ljubljanskih zavodih.

Izjemne določbe za srednješolce, ki spadajo pod črnovojniško dolžnost. Naučni minister je dovolil, da se morejoh realni letnik učencev na gimnazijah, realnih gimnazijah in realkah do vključno 1896. letnika, ki so v šolskem letu 1914/15. prešli letno izpričevalo o predzadnjem srednješolskem zavodu ter morajo po svojem vojaškem službenem razmerju (zaradi ponovnega prebiranja ali začasnega dopusta) odriniti k vojakom, takoj pripustiti k zrelosti izkušnji; isto velja za učence letnika 1897., ako so v šolskem letu 1915/16. sprejeti kot javni učenci ali vpisani privatisti v zadnji srednješolski razred, so pa že v aktivni službi, pa dobe v to svrhu potrebni vojaški dopust. Pod istimi pogoji se morejo pripustiti k predčasni zrelosti izkušnji tudi učenci letnika 1898., ako so v šolskem letu 1914/15. prešli izpričevalo predzadnjega srednješolskega razreda in so zaradi svojega prostovoljnega vstopa tačas že v aktivni vojaški službi ali pa v zvezi prostovoljskih formacij. Učenci tega letnika pa, ki še niso v aktivni vojaški službi, se pod nobenim pogojem ne pripuste k predčasni zrelosti izkušnji.

Signum laudis je dobil dr. Franc Rostohar, c. in kr. nadporočnik v rezervi bosan.-herc. pešpolka št. 2 — sicer profesor na nemški gimnaziji v Gorici — za hrabrost pred sovražnikom.

Z italijanske gimnazije v Zadru. Iz sedaj objavljenega poročila je razvidno, da je bilo na c. kr. višji gimnaziji z italijanskim učnim jezikom v Zadru v šolskem letu 1914/15 172 učencev, izmed teh iz Zadra 84. Po maternem jeziku so bili vpisani: 166 Italijanov, 3 Hrvatje, 3 Albanci.

»Vojno« šolsko leto na c. kr. samostojnih gimnazijskih razredih z nemško-slovenskim poučnim jezikom v Celju. Zaradi vladajočih izrednih razmer je izšlo letno poročilo o »vojnem« šolskem letu na c. kr. samostojnih gimnazijskih razredih z nemško-slovenskim poučnim jezikom šele pred nekaterimi dnevi. Na zavodu je delovalo 6 profesorjev in 1 pomožni učitelj (za risanje); učiteljski zbor se je skrčil zaradi mobilizacije. »Podporno društvo« izkazuje v letnem poročilu imetja 4407 K 74 vin.; dohodkov je bilo 1896 K 7 vin., izdalo se za knjige, obleko in črevlje ubogim gimnazijcem okroglo tisoč kron. Šolsko leto se je pričelo s 1. oktobrom in zaključilo s 15. junijem. Pouk se je vršil le popoldne v takozvani stari gimnaziji. Sprejetih je bilo začetkom šolskega leta 193 učencev in 2 hospitantini; ostalo je koncem šolskega leta 168 učencev in 2 hospitantini. Po narodnosti so bili vsi učenci razen dveh Čehov sami Slovenci; 62 učencev in 1 hospitantinja so bili iz Celja, ostali iz Spod. Štajerske. Učni uspeh je bil prav dovoljen; z odliko je izdelalo 5 učencev in 1 hospitantinja, z dobrim uspehom pa 110 učencev in 1 hospitantinja. 26 učencev je dobilo drugi red, ostalih 6 je imelo ponavljalne in dopolnilne izpite. Zavod je bil vključen vojni, ki je gmotne razmere marsikatero družino neugodno izpremenila, vendar prav dobro obiskan.

Kranjske vesti.

MIMI KOMANOVA.

Umrla je v Stranjah pri Kamniku učiteljica gospa Mimi Komanova, rojena Podlogarjeva, stara šele 23 let. Svojemu ljubemu soprogu učitelju tovarišu Maksu Komanu, ki se nahaja na bojnem polju, je pustila hčerko, sama pa legla k večnemu počitku. Doma je bila iz Kala pri St. Janžu na Dolenjskem. Službovala je najprej v Svibnem, Tržišču na Dolenjskem in zadnji čas v Stranjah. Bila je splošno priljubljena, vrla učiteljica. — Nesrečnemu soprogu in žalujočim sorodnikom naše iskreno sožalje. Blagi pokojnici pa bodi lahka domača zemlja!

— **Petdesetletnica rojstva tovariša Iva Trošta.** Dne 6. decembra t. l. praznuje naš tovariš Ivo Trošt, nadučitelj v Tomišlju-Igu pri Ljubljani, petdesetletnico svojega rojstva. (Rojen je bil dne 6. decembra 1865 v Orešju poleg Cola na Vipavskem). Ivo Trošt je mnogoletni naš sotrudnik ter priznan slovenski pisatelj. Zlasti za naše mladinsko leposlovje si je pridobil odličnih zaslug. — Iskreno čestitam!

— **Draginjska doklada ljudskošolskemu učitelstvu.** Deželni odbor je dovolil vnovič vsemu službujočemu učitelstvu in rodovinarjem vpoklicanih učiteljev enkratno draginjsko doklado v isti izmeri kakor spomladi. Potrebščina za to novo podporo znaša okroglo 90.000 kron.

— **Podpore** je dovolil občinski svet v Ljubljani na zadnji svoji seji: Društvo za mladinsko varstvo v ljubljanskem sodnem okraju 1500 K. »Glasbeni Matici« 3000 K, Filharmoničnemu društvu 500 K in »Ljubljani« 500 K.

— **Umrl je v Boštanju pri Radni na Dolenjskem** g. Alojzij Drmelj, veleposestnik, v starosti 80 let, oče tovariša Frana Drmelja. — Naše iskreno sožalje!

— **Klavirski virtuoz Anton Trost,** sin ljubljanskega tovariša Fr. Trosta, bivši učitelj »Glasbene Matic« v Ljubljani, je sodeloval v nedeljo, dne 7. novembra, pri koncertu dunajskega koncertnega društva v veliki dvorani »Konzerthausa« na Dunaju. Igral je Chopinov klavirski koncert v e-molu s spremljevanjem orkestra. Dunajska stroga kritika je polna hvale o izrednem mojstrstvu tega našega odličnega umetnika.

— **Dobrodela koncerta v Radovljici.** Tekom preteklega meseca sta se vršila v Radovljici v prid ranjencem na Bledu dva koncerta pod vodstvom pevovodje učitelja Vilka Rusa z gledališko predstavo. Prav dobro sta uspela. — Tovariš Rus, tajnik naše »Zaveze«, se je izkazal tudi ob teh dveh prilikah izbornega dirigenta, ki je postavil svojo umetnost v službo človekoljubnosti.

— **Odlikovanje.** Glasom vojaškega ukaznika je bil inženir Albert Vedernjak, strokovni učitelj na Grmu, sedaj rezervni poročnik 4. bos.-herc. pešpolka, odlikovan z vojaškim zaslužnim križcem z vojno dekoracijo.

— **Stari trg pri Ložu.** Učitelstvo v Starem trgu pri Ložu je nabralo med šolsko mladino 13.225 K III. vojnega posojila.

— **Odlikovanje.** Nadvojvoda Franc Salvator je podelil za uspešno delovanje na korist »Rdečemu križu« brnasto častno kolajno »Rdečega križa« z vojno dekoracijo tovarišici Avgusti Kolnikovi, učiteljici v Radečah.

— **Ranjen** je bil na obeh nogah pri zadnjih spopadih na italijanskem bojišču c. in kr. rez. praporščak, učitelj Leopold Ažman iz Kranja.

— **Županom in vsemu prebivalstvu kranjske dežele!** Deželni odbor razglasa: Božič se bliža — drugi Božič v svetovni vojni. Zunaj v okopih, v mrazu, burji in snegu stoje naši junaki v obrambi naše mile domovine. Kakor lani, hoče tudi letos vojni oskrbovalni urad c. in kr. vojnega ministrstva vsem vojakom, ki stoje v bojni črti, olepšati božični praznik z malim darom in se obrača v ta namen s posebnim odklicem do celotnega prebivalstva našega cesarstva za primerne prispevke. Sodelujmo pri tem vsi, brez izjeme: saj se gre za naše sinove, brate, očete! Župani se tem potom pozivljajo, da se odzovejo z največjo vneto pozivju vojnega oskrbovalnega urada. Prebivalstvo pa naj se odzove z najštevilnejimi darovi, bodisi v naravi, bodisi v denarju, ki naj se v smislu tozadavnega odklica c. kr. deželnega predsedstva oddajo pri domačem županstvu (mestnem magistratu), župnem uradu, okrajnem glavarstvu ali deželni vladi, naturalije tudi pri domačem šolskem vodstvu. Darila v denarju sprejme drage volje tudi deželni odbor in jih izroči na pristožno mesto. Zadeva je pa silno nujna: zakaj le o pravem času dospela darila (naturalije do 28. t. m.), se bodo mogla porabiti za vojno božičnico. Sodeželani! Sodelujmo vsi, vsak po svojih močeh, da bo letošnja božičnica naših brezizgledno hrabrih vojakov čim najsijajnejša; pokazimo jim tem potom ponovno, da ob slovesni sveti uri mislimo nanje v dolžni ljubezni in hvaležnosti!

— **Na osemrazredni c. kr. dekliški rudniški ljudski šoli v Idriji** je 128 učenek podpisalo skupaj 1500 K tretjega vojnega posojila.

— **Nabiralnici daril v naravi na c. kr. deželni vladi v Ljubljani** so poslali: Vodstvo dekliške šole v Lichtenthurnovem zavodu v Ljubljani 14 parov nogavic; mestna osemrazredna slovenska dekliška šola v Ljubljani 36 parov nogavic, 6 blazin; nemška mestna dekliška šola v Ljubljani 35 nogavic, 1 spodnje hlače, 4 blazine, 4 prevleke za blazine, 1 zavoj vate; c. kr. rudniška dekliška ljudska šola v Idriji 34 srajc, 6 spodnjih hlač; nemška zasebna ljudska šola v Tržiču 5 srajc, 7 spodnjih hlač, 68 brisač, 11 blazin, 1 opasnico, 4 snežene čepice, 1 šal, 10 parov palčnikov, 4 pare žlogrelcev, 3 pare prstogrelcev, 1 par dokolenic, 9 parov nogavic, 17 parov črevljarc, 44 robcev, 1 zavoj bombaža, 7 obvez; šolska vodstva: v Borovnici 140 parov črevljarc; v Dobravi pri Ljubljani 4 zavojev čokolade, 45 dopisnic, 321 cigaret, 91 zavojev tobaka, 6 tobačnik pip; v Slavini pri Prestranku 8 srajc, 8 spodnjih hlač; v Skocijanu pri Turjaku 12 srajc, 2 spodnje hlače, 3 brisače, 1 robec.

— **Iz ljudskošolske službe.** Ker je odšel učitelj Josip Gole v vojno službo, je nameščena na ljudski šoli v Skocijanu za suplentinjo provizorična učiteljica iz Radenc Marija Peterlinova. V Lešah nadomestuje učitelja Avgusta Minkuža, ki je odšel v črnovojniško službo, absolvirana kandidatinja Josipina Gromova. V Koprivniku je nameščena kot suplentinja Ljudmila Koroščeve, ker je učitelj Josip Jocič odšel v vojaško službo. — Nadučitelj Ivan Blagajne v Dolah je odšel v črnovojniško službo, nadomestuje ga učiteljica Matilda Blagajne-Goriškova. Pavla Moharjeva je nameščena kot suplentinja v ljudski šoli pri Devici Mariji v Polju. Kot suplentinja je nameščena na ljudski šoli v Zireh Matilda Weberjeva, bivša učiteljica na »Šolskem domu« v Gorici. — Za suplentinjo v Laškem potoku sta nameščeni Josipina Obermanova in Miroslava Božnarjeva. — V Sv. Križu pri Litiji nadomestuje učiteljica Ljudmila Abramova nadučitelja Antona Turka, ki je odšel v vojaško službo. — Učiteljska kandidatinja Gabrijeva Pipanova je imenovana za provizorično učiteljico na ljudski šoli v Trati. V Blatni Brezovici nadomestuje nadučitelja Josipa Zakrajška, ki je odšel k vojakom, učiteljska kandidatinja Stanislava Faganelova, ki je imenovana za suplentinjo na tamkajšnji dvorazrednici. Kandidatinja Ivana Čarmanova je imenovana za suplentinjo na dvorazrednici pri Sv. Juriju in Angela Groznikova za suplentinjo na štirikazredni ljudski šoli v Šmarjah. Ker je odšel nadučitelj Ivan Bezeljak z Vač v vojaško službo, ga nadomestuje kot suplentinja bivša učiteljica Marija Trankova s Save. — Absolvirana učiteljska kandidatinja Antonija Cesarjeva je imenovana za suplentinjo na enorazrednici v Posterici, Amalija Erjavčeva za suplentinjo na trirazrednici na Krki, izprašana učiteljica Mara Vidčeva je nameščena kot suplentinja v Ljubljani na nemški mestni dekliški šoli, ker je definitivna učiteljica Lea Levčeva nameščena na c. kr. učiteljsku v Ljubljani kot suplentinja. Ljudmila Svetličeva je pripuščena k brezplačni praksi na prvi mestni deški šoli v Ljubljani. — C. kr. deželni šolski svet je vzel na znanje, da bo absolvirana učiteljska kandidatinja kot pomožna učiteljica nadomestovala v črnovojniško službo vpoklicanega učitelja Fr. Raaza, in učiteljska kandidatinja z zrelostnim izpričevalom Leopoldina Žumrova pa iz šolske službe izstopivšo učiteljico Marijo Tschadovo na zasebni nemški štirikazrednici na Savi pri Jesenicah. — Izprašana učiteljica Danijela Kališeva je imenovana za suplentinjo na osemrazredni slovenski dekliški šoli pri Sv. Jakobu v Ljubljani. Absolvirana učiteljska kandidatinja Cecilija Divjakova je nameščena kot suplentinja na ljudski šoli v Vrbovem namesto oboje učiteljice Lucije Trampuševe. Bivša suplentinja v Ložicah Alojzija Trampuševa je imenovana za provizorično učiteljico in kandidatinja Doroteja Bratovževa za suplentinjo na ljudski šoli v Vipavi. Bivša suplentinja na Vrhniki Hermina Kobalova je nameščena za suplentinjo na enorazrednici v Podlipi namesto oboje učiteljice Marije Šibovčeve. V Idriji so nameščena na ljudski šoli kot suplentinje učiteljske kandidatije Pavla Moharjeva, Frančiška Rejčeva in Doroteja Kovačeva na mesto učiteljev, ki so odšli v vojno službo. V Ljubljani je imenovana suplentinja Berta Pišlarjeva za suplentinjo na osemrazredni dekliški ljudski šoli v Siški in Slavica Vencajzova za suplentinjo na osemrazredni mestni dekliški šoli pri Sv. Jakobu, ker ima učiteljica na tej šoli Albina Sarkova dopust zaradi bolezni. Deželni šolski svet je vzel na znanje, da so nastavljene brezplačno kot suplentinje na drugi mestni deški šoli v Ljubljani kandidatije Ana Fuchsova, Olga Knezova in Josipina Černetova.

Štajerske vesti.

SREČKO STEGNAR.

Dne 24. oktobra t. l. je umrl po kratki bolezni, zadet od kapi na možgane, v Mariboru tovariš Srečko Stegnar, c. kr. kaznilnični učitelj v pok., bivši deželni poslanec itd., imetnik zlatega križca za zasluge in papeževega zaslužnega križca, star 74 let, ki se je s svojim delovanjem na različnih poljih narodnega življenja pridobil velike zasluge. Pokojnik je bil najprej c. kr. učitelj v Idriji, potem pa je prišel v tej lastnosti v Ljubljano za učitelja v kaznilnici na Gradu. Tu se je pridružil Bleiweisovi narodni stranki in je bil več let tudi delaven deželni poslanec mesta

Idrije. V Ljubljani je bil marljiv odbornik »Slovenske Matic« in ustanovnik in povodja pevsko društva »Slavec«, ki je v hvaležno priznanje za njegove zasluge izvolilo za svojega častnega člana. Bil je bil pred 20 leti v Ljubljani veliki tres, je bil pokojnik premeščen v Maribor. — O Stegnarjevem delovanju in življenju v Mariboru piše Iv. Skvarč: »Narodna družba je zopet izgubila moža, ga bo težko pogrešala. V nedeljo, dne 2. vinotoka, je umrl gospod Srečko Stegnar v starosti 74 let. Zadnjih sedem let, ki je preživel kot c. kr. učitelj v pokoju, posvetil izključno narodnemu delu. V naša narodna društva izgube z njegovim kor čebelica marljivega delavca in umnega, izkušenega moža svetovalca. Odkar pričel delovati v Mariboru diletanter, oder, od takrat je Stegnar zastavil ves svoj prosti čas in vse svoje zmoglosti. Ko se je ustanovilo na to »Dramatično društvo«, je bil štiri leta njegov predsednik in silno pripomogel, da se je ta narodna institucija tako pospela, da je stala ena naših glavnih opor pri narodnem delu. V skoraj isti meri kakor za »Dramatično društvo« pa je deloval tudi za »Dovinsko društvo« in za »Glasbeno društvo«. Kaj je v vseh teh društvih storil čestitljiv starček, tega praviati na dostaja prostora, ostane pa prihranjeno kdaj pozneje. Eno pa lahko priberemo zore do mraka in tja v pozno noč je bil »Narodnem domu«, tu nadzorujoč s prjazno, ljubeznivo besedo, tam karajoč humorja polnimi besedami. Znal je voditi svoje ljudi tako, da pravzaprav nihče ni vedel, da ga vodi tuja in ne lastna volja. A tudi radodaren je bil Srečko Stegnar vsako narodno stvar je rad podpiral. Vse se je zgodilo z ljubeznivim mirom, tak da mu nikdar ni mogel kdo očitati ničesa. Umevno je, da tudi naši narodni nasprotniki niso mogli značajnemu možu ničesar oporekati, marveč da je tudi od te strani vedno deležen popolnega spoštovanja. Še do zadnjega je bil Srečko Stegnar č. Tudi v sredo, dne 20. pret. mes., je še p. dnevi delal in nikomur ni nič potožil, da bi se slabo počutil. Proti 10. uri zvečer pa mu je postalo mahoma jako slabo, zadela ga je kap na možganih. Izgubil zavest in le redko se je za par trenutkov zavedel. Končno je zaspal v nedeljo zjutraj mirno in za večno. Bila mu lahka zemljica! — Vrlemu možu, vzoru narodni rodoljubnosti, pa je med nami za vedno ohranjen prijazen spomin odkritosrčnega spoštovanja. To pa bodi v tolažbo vseh njegovim dragim, ki danes plakajo nad to bridko izgubo.« — O učitelju Stegnar priobčimo nekrolog prihodnjic. Njegova sestra Rajko se je v začetku tudi posvečevala učiteljskemu stanju, pozneje pa je šel k posluhi. Hčerka Marica je učiteljica v Čretnjevcu v okraju Maribor. — Bodi odličenemu možu ohranjen ljub spomin!

— **Učiteljska gospodarska in kreditna zadruga v Celju** bode koncem t. l. razposlala svojim dosedanjim naročnikom »Naročilni in plačilni listi«; drugi reflektantje pa se naj zanj obrnejo pod zgornjim naslovom v Liboje, pošta Petrovč. Izpolnjeni listi se naj vrnejo čimprej, na kasnejše pa do 15. decembra. Za »Tagepost« plačajo vsi naročniki od 1. decembra t. l. naprej 20 vin. več, kar blagovodno upoštevati pri vpošiljavi decembarskega obroka. Za informacije naj se vedno vpošiljuje 20 vin. v znakah.

— **Poroka za fronto.** Dne 19. septembra se je poročila za bojno južno fronto učiteljica na Humu, sedaj v pok., gđe. Julija Valentincičeva, rojena v Kanalu na Goriškem, z gosp. Oroslavom Rakušo, rojenim na Humu, ki je bodoči uradnik c. k. tobačne režije, sedaj c. in kr. nadtopničnik in računski podčastnik diviz. mun. zakl. da 28 — bojna pošta 73. Poroko je izvršil g. župnik Kosobud iz Črnomlja s primernim, vsem navzočim v srce segajočim nagovorom. Priči sta bila g. notar O. Ploj, železniški postajevodja g. A. Potočni. Prvi je iz prijaznosti nadomestoval humskega nadučitelja A. Porekarija, ki je sedel tudi v vojni službi. Nevesta se je nastavnica za sedaj pri sorodnikih v Črnomlju, ženin se je podal na bojno fronto, kjer odlikovan deluje že 15. mesec. — Bog daj srečno zedinjenje po vojni in obilo zdravje!

— **Izpred vojnega sodišča.** Predgraški sodiščem je bila v soboto, dne 13. novembra 1915, Antonija Ježovnikova, učiteljica iz Braslovč, po daljši razpravi pri kateri je interveniral kot njen zagovornik gospod dr. Fran Novak, odvetnik v Ljubljani, popolnoma oproščena obtožb zaradi hudodelstva po § 65. a kaz. zak.

— **Iz Celja** nam poročajo: Kakor vsako leto, tako je zapelo tudi letos Celjsko pevsko društvo pod vodstvom učitelja tovariša Cirila Preglja na slovenske pokopališču nekaj žalostink.